

TARTU ÜLIKOOL

Arvutiteaduse instituut

Informaatika õppekava

Hedalen Sillaots

Veebisaidi prototüübi loomine MTÜ

Ökoskaudid näitel

Bakalaureusetöö (9 EAP)

Juhendaja : Lidia Feklistova

Tartu 2022

Veebisaidi prototüübi loomine MTÜ Ökoskaudid näitel

Lühikokkuvõte:

Antud bakalaureusetöö käigus valmis kaasaegse kujundusega prototüüp mittetulundusühingu Ökoskaudid veebisaidile. Bakalaureusetöös tutvustatakse veebisaitide kujundamise põhimõtteid, Ökoskaudid praegust veebisaiti, meetodeid ja tehnoloogiaid, mida kasutati uue veebikujunduse loomiseks ning uue veebikujunduse ülevaadet.

Võtmesõnad:

Kujundus, paigutus, kasutajaliides, kasutajakogemus, veebisait, Figma, Ökoskaudid

CERCS: P175 Informaatika, süsteemiteooria

Designing a Website for Eco-Scouts of Estonia

Abstract:

In the course of this bachelor's thesis, a modern design was completed for the website of the non-profit association of Eco-Scouts of Estonia. The bachelor's thesis introduces the principles of website design, the current website of Eco-Scouts, the methods and technologies used to create the new web design, and an overview of the new web design.

Keywords:

Layout, formatting, user interface, user experience, website, Figma, Eco-Scouts

CERCS: P175 Informatics, system theory

Sisukord

1.	Sissejuhatus	4
2.	Mõisted ja terminid.....	5
3.	Olemasoleva veebisaidi analüüs	6
3.1	Alusprintsiihid.....	6
3.2	Plussid.....	7
3.3	Miinused	7
3.4	Kliendi nõuded uuele veebisaidile.....	8
4.	Metoodika.....	10
4.1	Figma	10
	Sõrestikud	10
	Kitsendused	10
	Automaatne paigutus	11
	Komponendid ja stiilid	11
4.2	Figma pistikprogrammid	11
4.3	Arenduskomponentide disain	11
4.4	Värvid	12
5.	Valminud prototüübist	15
5.1	Üldstruktuur.....	15
5.2	Avaleht.....	17
5.4	Vahelehed.....	18
6.	Kokkuvõte	20
	Viidatud kirjandus	21
	Litsents	24

1. Sissejuhatus

Skautlus on kasvatussüsteem, mis rajaneb rahvusvahelisel sportlikul vabaõhu- ja ise-tegevuse, toimetuleku ja abistamise põhimõttel [1]. Skautide iganädalane tegevus toimub väikestes gruppides, kuid regulaarselt korraldatakse ka üleriigilisi ning ülemaailmseid üritusi [2]. On leidnud kinnitust, et skautluse mõju noorte arengule on mitmekülgsest positiivne, kujundades aktiivset eluhoiakut ja soodustades sotsiaalseid sidemeid [3].

Ökoskaudid on üks Eestis tegutsevatest skaudiüksustest [4]. Olles osa Eesti Skautide ühingust, kuuluvad Ökoskaudid ka Maailmaskautluse organisatsiooni *World Organization of the Scout Movement* [5]. Ökoskaudid omandavad oma tegevuste käigus erinevaid skauditarkuseid, nagu kõik skaudid, kuid läbivad seejuures ka eriväljaõppe, milles on valdavaks keskkonnakaitse, loodushoid ning loodustundmine [5].

Nii, nagu paljudel MTÜdel, on ka Ökoskauditel oma veebisait, et koondada infot ja end turundada. Bakalaureusetöö praktiliseks eesmärgiks on luua veebisaidile kaasaegse kujundusega prototüüp. Otsus luua veebisaidile uus kujundus tekkis lähtuvalt veebi ja veebisaitide kuvava tehnoloogia kiirest arengust, mis on loonud uued standardid veebisaitidele konkurentsivõimelised olemise eesmärgil. Internetiga ühenduvate seadmete mitmekesisus ja kättesaadavus on suurenenud ja paljude ülesannete automatiseerimisvõimekuse kasvust lähtuvalt on hakatud kasutatavuse olulisust laialdasemalt teadvustama [6].

Bakalaureusetöö algab mõistete ja terminite lahtiseletuse järel Ökoskauditide praeguse veebisaidi analüüsiga, pärast mida tutvustatakse uue veebikujunduse loomiseks kasutatud tehnoloogilisi lahendusi. Viimases peatükis on kirjeldatud valminud prototüüpi.

2. Mõisted ja terminid

Veebisait/sait (ingl *website/site*) on omavahel ühendatud veebilehtede kogum [7].

Kasutatavus (ingl *usability*) on (veebisaidi) kasutusmugavus [8].

Sõrestik (ingl *grid*) on raamistik, mille moodustavad üksteisega paralleelsed või ristuvad jooned.

Tüpoograafia (ingl *typography*) on trükise vormistus [9].

Server (ingl *server*) on protsessor või arvuti, mis annab teenuseid teisele protsessorile või arvutile [9:646].

Brauser (ingl *browser*) on hüpertexti lugemise programm [9].

Vektorgraafika (ingl *vector graphics*) on graafilise teabe esitus objektihulgana [9:762].

Redaktor (ingl *editor*) on redigeerimisprogramm [9].

Prototüüp (ingl *prototype*) on süsteemi projekteerimise ja kasutuspotentsiaali hindamiseks mõeldud esialgne teostus [9:588].

Ligipääsetavus (ingl *accessibility*) on toote kasutatavus erivajadustega kasutajaile [10].

3. Olemasoleva veebisaidi analüüs

Analüüsitava veebisait on leitav aadressilt <http://oko.skaut.ee/>. Tegemist on praegu kasutusel oleva Ökoskautide veebisaidiga. Järgnevalt on esitatud mõningad printsiibid, millest veebisaidi kujundamisel lähtuda.

3.1 Alusprintsiibid

Kuigi kasutatavuse konsultant S. Krug nendib veebisaitide ja muude kasutajaliideste kujundamisest rääkivas raamatus [6], et enamikele kasutatavuse küsimustele pole ühte „õiget“ lahendust ja kõige olulisem on, et saidi kasutusloogika oleks võimalikult ilmne, siis toob ta muuhulgas välja ka mitmeid konkreetsemaid juhtnööre hea veebisaidi kujundamiseks:

1. Avalehte vaadates peaks olema selge, millega on tegu.
2. Linkide nimed ja nende klikitavus peaksid olema võimalikult üheselt mõistetavad.
3. Üldlevinud disainimustritest tasub eeskuju võtta. Näiteks eeldavad kasutajad näha logo üleval vasakul nurgas ja menüüriba üle pealdise või vasakul ülevalt alla.
4. Menüüribal võiks olla ära märgitud link, mille alla kuuluval sektsioonil parasjagu viibitakse.
5. Igal lehel peaks olema nimi, mis on võimalikult sarnane selle lingi nimega, mille kaudu sinna jõuti.
6. Mida olulisem on element, seda rohkem olgu ta esile toodud suuruse, paksuse, värvi, ümbritseva valge ruumi, asukoha või mõne eelnevate kombinatsiooni kaudu. Kõik ei saa olla sama oluline, kuna see võib mõjuda kasutajale koormavana.
7. Loogiliselt seotud elemendid olgu ka visuaalselt seotud näiteks pealkirja, sama stiili või selgelt piiritletud asukoha abil.
8. Elemendid peaksid olema sõrestiku abil täpselt joondatud.
9. Lugemise hõlbustamiseks tasub kasutada pealkirju, misjuures visuaalselt eristada erineva taseme pealkirju suuruse või kohal oleva tühja ruumi kaudu.
10. Pealkiri peaks olema lähemal osale, mida ta tutvustab kui osale, millele ta järgneb.
11. Lõigud tasub hoida võimalikult lühikesed.
12. Täpploendid on suurepärane viis esitada infot, mis muidu oleks komade või semikoolonitega eraldatud.

13. Veebisait peab olema kasutatav igas suuruses ekraani peal.

14. Teksti ja tausta vaheline kontrast peaks olema piisav, et näeb lugeda.

Alljärgnevalt on analüüsitud veebisaiti <http://oko.skaut.ee/> tuues välja saidi kujunduse plussid ja miinused võttes suuresti aluseks eelnevas alapeatükis oleva nimekirja. Sulgudes on number, mis viitab eelmise peatüki nimekirjas olevale väitele.

3.2 Plussid

Veebisait moodustab ühtse terviku kuvades igal leheküljel samasugust üldkujundust, värve ja tüpograafiat. Tekstide sees kuvatavad lingid on selgelt eristatavad punase värvi kaudu (2) ning pealkirjad suurema kirjasuuruse poolest (9). Ka ülevalt vasakult mööda horisontaal – ja vertikaaltelge jooksvad navigeerimisribade lingid on üksteisega samasuguse kujundusega olles seeläbi üheselt mõistetava tähendusega. Kursoriga üle lingi liikudes muutub kursor ja vasakpoolisel menüüribal ka lingi värv, mis annab hästi mõista, et tegemist on lingiga. Ekraani keskel asuvates tekstides, mis vahetuvad vastavalt siselinkide klikkimisele, on kasutatud rasvast kirja ja täpploendeid, mis soodustavad tekstist otsitava info leidmist (12). Vasakul on logo, millele klikkides jõuab igalt lehelt tagasi avalehele (3). Logo kõrval on visuaalselt eristatav keeleveliku võimalus Eesti ja Suurbritannia trikoloride kujutiste näol. Eesti ja inglise keelsete lehekülgede kogum on pisut erinevad, kuid mõlemad sisaldavad piisavalt informatsiooni, et saada Ökoskautide olemusest ülevaade ja kontaktid edasiseks suhtluseks. Logo kõrval üle pealdise seisavad kunstilisemas vormingus ühingu nimetus ja slogan, mis aitavad metsa pildi taustal kiirelt ja efektiivselt tutvustada või meenutada, mis saidiga on tegemist (1). Veebisaiti on võimalik sisse suumida, nii et seda saab ka näiteks nutitelefonis üsna mugavalt lugeda (13).

3.3 Miinused

Veebisait ei kohandu vastavalt erinevatele ekraanisuurustele, vaid näitab igas seadmes samasugust versiooni (13). Avalehel on kaks linki, ja mõnel teisel lehel veel mõni link, millele klikkides näitab 404 viga. 404 viga viitab päritava dokumendi puudumisele serveris [11]. Ka lingi „Galerii“ taga olevat sisu ei ole võimalik mingil põhjusel brauseris kuvada. Samuti ei tööta lingid vahelehel „Eco-scouts in English“, kuigi need vahelehed, kuhu lingid peaksid viima, on tegelikult saidil olemas ja kuvatavad. Menüüribal ei ole ära

märgitud link, mille vahelehel parasjagu viibitakse (4). Alapealkirjad ei ole päris ühtlased, olles küll mõnes kohas järgnevale tekstile lähemal, aga paljudes kohtades eelneva ja järgneva teksti keskel (10). Menüüribal ja vahelehel olev pealkiri võiks olla osade vahelehtede puhul sarnasemad (5). Täpploendeid võiks olla rohkem kasutatud (12). Teksti mahtu saaks vähendada ja seeläbi haaratavust suurendada kattuvate lõikude elimineerimise teel.

3.4 Kliendi nõuded uuele veebisaidile

Kohtusin kliendiga, et saada teada tema üldideest ja nõuetest. Olemasoleva veebisaidi põhjal tegin esialgse lihtsama versiooni arvestades Krugi soovitusi. Seejärel näitasin tellijale versiooni ning läbirääkimiste käigus viidi parandused sisse.

Nõuded uuele veebisaidile:

1. Taustal olgu metsa pilt.
2. Logo olgu desktopi versioonis suurelt vasakul üleval. Mobiili versioonis piisab, kui logo on ainult Avalehel.
3. Menüüdes olevad lingid võiksid olla valgete nuppudena. Mobiiliversioonis võiks olla üleval nurgas nupp, kust saab eraldi lehele, mis esitab menüü.
4. Font olgu Rubik, sisutekst desktopi versioonis suurusega 20 ja väiksemate ekraanide peal 16. Pealkirjad olgu jaotatud erinevate suuruste ja värvidega. Esimese taseme pealkiri olgu kirjasuurusega 58, teise taseme pealkiri 50 ja kolmanda taseme pealkiri 20.
5. Lehekülje, kus on koondatud lood ja ariklid, pealkiri olgu „Avasta“.
6. Pealehel olgu viide lisaks üritustele ja piltidele, ka ringitegevusele, kus hakkab olema info iganädalaste skaudiringide kohta.
7. Pealehel olgu Ökoskautide praegune tunnuslause „Ökoskaut ja loodus koos – see on meie sümbioos“.
8. Kontaktide lehel olgu täpselt kontaktide kõrval paremal pilt lõkkest.
9. Skaudivormi tellimise all olgu viide ESÜ (Eesti Skautide Ühing) igaastasele vormitellimisele, aga ka vormiringlusele.
10. Ökoskautide vahelehe all olgu ka alaosa „Liikmelisus“, kus registreerimisvormid, vormitellimisinfo ja liikmemaksu info.
11. Ökoskautide vahelehel olgu kõik alamosad ühel lehel, mitte eraldi alam-

lehekülgedel.

12. Jaluses mitteaktiivne meiliaadress.

Kõik veebikujunduses kasutatud pikemad tekstid ja pildid on võetud praegu kasutusel olevalt Ökoskautide veebisaidilt <http://oko.skaut.ee/> või Ökoskautide ametlikult Facebooki leheküljelt <https://www.facebook.com/okoskaudid>.

4. Metoodika

See peatükk tutvustab uue veebisaidi kujundamiseks kasutatud tarkvara ja metoodikat.

4.1 Figma

Figma on brauseripõhine vektorgraafika redaktor, mida kasutatakse liidese kujundamiseks [12]. Antud töös täidab Figma rolli lõuendi ja tööriistade võimaldajana veebisaidi kujundamiseks ja kujundusest prototüübi loomiseks. Selle töövahendi suureks eeliseks peetakse kaugkoostöö tegemise võimalust [13]. Figmat kasutavad muuhulgas ka Spotify, Dropbox ja Mailchimp [14]. Lisaks Figmale on veel palju muid väga võimekaid kasutajaliideste disaini tööriistu, mille seas algajal kujundajal võib päris keeruline olla kaalutletud valik teha. Vektorgraafikal põhinevad redaktorid on neist veel näiteks Adobe XD ja Sketch. Algajale veebidisainerile võib Figma olla mõistlik valik, kuna selle kasutajaliidest peetakse intuitiivseks ning kuna see on populaarne töövahend, leidub selle kohta palju infot. [12]

Järgnevalt on lahti seletatud mõned erilisemad Figma funktsioonid, mis selle töö raames on rakendust leidnud.

Sõrestikud

Üks 20. sajandi olulisemaid käilakujusid disainimaastikul, M. Vignelli, peab sõrestikku kõige kasulikumaks seadiseks mis iganes väljaande kujundamisel: sõrestik aitab korraldada sisu, tagab järjepidevuse ja annab korraliku ilme [15].

Figmas saab luua lihtsa veergudest koosneva sõrestiku sisestades veeru laiuse, veergude vahede laiuse ning veerise laiuse. Bakalaureusetöö raames sai loodud kolm erinevat kujundust suunatud vastavalt kolmele põhilisele ekraanisuurusele ja -kujule. Lehesuuruste ja sõrestike määramisel võeti eeskujuks Google'i disainijuhis [16].

Kitsendused

Kitsendusi (ingl *constraints*) kasutatakse selleks, et fikseerida erinevate elementide positsioon ja proportsioonid raami suuruse muutudes. Selleks tuleb defineerida elemendi suurus ja asukoht raami suhtes pannes paika, kuidas käitub element vastavalt oma all oleva raami vertikaaltelje või horisontaaltelje muutudes. [17]

Automaatne paigutus

Auto Layout ehk Figma automaatse paigutuse süsteem võimaldab reastada elemendid raami sisse horisontaalselt või vertikaalselt nii, et raam muutub dünaamiliselt vastavalt elementide muutmisele. Näiteks, kui kasutada nupu kujundamiseks automaatse paigutuse omadustega raami, siis nupp kasvab või kahaneb vastavalt nupu sisse paigutatud teksti pikkusele. Menüüriba kujunduses aitab automaatne paigutus hoida ühtlaseid vahesid menüüelementide vahel ning menüüelemente hõlpsasti ümber järjestada. [18]

Komponendid ja stiilid

Komponendid on taaskasutatavad objektid, mille koopiaid saab kasutada erinevates kohtades nii, et kui viia komponendis sisse muudatus, siis saab see muudatus lihtsasti rakendada ka muudes kohtades, kus seda komponenti on kasutatud. Stiilid on stiililiste omaduste komplektid, milles muudatuste tegemine viib sisse muudatuse kõigis elementides, millele on vastav stiil peale pandud. [19]

4.2 Figma pistikprogrammid

Figmal on palju pistikprogramme erinevate spetsiifilisemate ülesannete lahendamiseks, mida saab tasuta alla laadida ja kasutada. Selle töö raames kasutati pistikprogramme Stark ja TextCutter. Stark on tööriistade komplekt, mis aitab tootekujundajatel – ja arendajatel muuta kasutajaliides ligipääsetavamaks [20]. TextCutter on pistikprogramm tekstikihtide tükeldamiseks ja ühendamiseks [21].

4.3 Arenduskomponentide disain

Järgnevad kaks lõiku on refereeritud B. Frosti raamatust [22].

Arenduskomponentide disain (ingl *atomic design*) on keemiast inspireeritud liidese disaini mudel. Looduses kombineeruvad aatomitest molekulid ja molekulidest organismid. Kogu meile teada olev aine ehitub lõplikust hulgast aatomlikest elementidest. Samuti võib disainis vaadata komponente, mida enam väiksemateks osadeks lõhkuda ei saa, ilma et nad kaotaksid oma mõtte, taaskasutatavate aatomitena, aatomitest moodustatud komponente molekulidena ja mitmetest molekulidest komponente organismidena. Arendus-

komponentide disaini mudelis, mis on loodud eelkõige veebidisaini silmas pidades, lisanduvad sinna juurde veel kaks dimensiooni: mallid ja lehed.

Aatomeid võib vaadata ka kui baasilisi HTMLi märgendeid. Näiteks üks lihtne vorm koosneb kolmest aatomist: pealkiri, sisestusväli ja nupp, mis kokku pannes moodustavad molekuli. Kui see molekul lisada näiteks otsinguaknana päisesse koos menüüriba ja logoga, siis tekib pealdis, mida võib nimetada organismiks. Mall väljendab lehe alusstruktuuri ja lehena võib seda käsitleda siis, kui ta sisaldab ka sisu kasutajale suunatud tekstilise või pildilise infona.

Arenduskomponentide disaini meetodit on selle bakalaureusetöö praktilises osas kasutatud nii, et kõik prototüübi leheküljest lehekülge korduvad osad on muudetud komponentideks ja värvid stiilideks. Selle tulemusel on saavutatud lihtsamat sorti disainisüsteem, kus on paigas ehitusplokid, mida kasutada ja vajadusel muuta. Selgelt defineeritud ehitusplokid hõlbustavad ka disaini põhjal päris veebisaidi loomist.

4.4 Värvid

Joonisel 1 on kujutatud põhilised värvid, mida on veebisaidi kujundamisel kasutatud. Need on vormistatud stiilideks, mida on rakendatud igal lehel, kuna nii saab värvipaletti kiiresti ümber muuta ja katsetada erinevaid kombinatsioone säilitades ühtse värvikoodi. Värvide kasutamine erisuguste elementide eristamiseks ja grupeerimiseks. Näiteks kõik lingid on ühte värvi, et nende klikitavus oleks kiiresti selge ja veebisaidi kasutamine selle võrra mugavam. Värvide valikul on tagatud pistikprogrammi Stark abil, et tekst oleks tausta suhtes vähemalt AA tasemele vastava kontrastiga WCAG (ingl *Web Content Accessibility Guidelines*) ligipääsetavuse standardite järgi [23]. A, AA ja AAA on ligipääsetavuse tasemed, milles A tähistab kõige madalamat taset ja AAA kõige kõrgemat. AA tasemele vastava kontrastiga on tagatud, et tekst oleks piisavalt nähtav, kuid väga kõrget kontrasti teksti ja tausta vahel on siiski välditud, kuna see võib mõjuda silmadele kurnavalt [24].

Color Styles

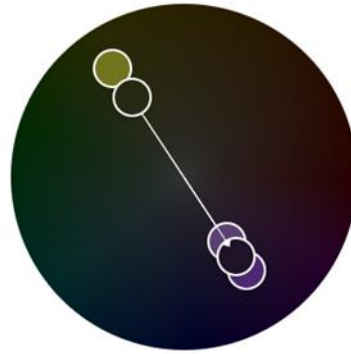
- vajutatud link
- tavaline link
- kontaktide värv
- tavalise teksti värv
- nupu tausta värv
- pealkiri3
- pealkiri2
- tausta värv
- filter

Joonis 1. Värvid.

Samuti on värvide valimisel silmas peetud nende kokkusobivust, kasutades selleks värvide valimise veebirakendust Adobe Color [25]. Põhiliste tekstiliste elementide, nagu suurem pealkiri, väiksem pealkiri, link, vajutatud link ja sisutekst, värvid valiti järgnevalt. Võeti tavalise sisuteksti värviks 1F132A, kuna see on tume ja seega jääb valge peal piisavalt kontrastne, kuid pole süsimust, et ei jääks liiga kontrastne. Selle põhjal pakkus Adobe Color üheksat erinevat viiest värvist koosnevat värvipaletti ning otsustasin valida komplementaarvärvide paleti (vt joonis 2). Kaks värvi on komplementaarsed, kui nad on värvirattal täpselt vastand suundades [26]. Komplementaarvärvid tagavad silma retseptorite kõige tasakaalustatuma koormatuse ja seetõttu võib neid tunnetada väga harmoonilise ja tervikliku värvikõlana [27].

Apply Color Harmony ⓘ
Rule

- Analogous
- Monochromatic
- Triad
- Complementary
- Split Complementary
- Double Split Complementary
- Square
- Compound
- Shades
- Custom

Joonis 2. Teksielementide värvid, kuvatõmmis rakendusest Adobe Color.

5. Valminud prototüübist

Järgnevalt on kirjeldatud valminud prototüüpi. Figma faili, milles on prototüüp koostatud, saab vaadata siit: <https://www.figma.com/file/gyDr51EJ9Ipqo5rC4OqRep/%C3%96kode-sait?node-id=0%3A1>. Prototüübi versioonid loodi nii suure ekraani pealt veebisaidi vaatamist silmas pidades kui tahvelarvutile ja ka nutitelefonile (vt Tabel 1).

Desktopi versioon	Tahvelarvuti versioon	Nutitelefoni versioon
▶ Disainid - Ökode sait (figma.com)	Disain-tahvel-Ökode sait	▶ Disainid - Ökode sait (figma.com)

Tabel 1. Veebisaidi prototüübi versioonid erinevatele seadmetele.

Ekraanide suuruste määramisel on umbkaudu võetud eeskju juhiseist [16].

5.1 Üldstruktuur

Kõikide lehekülgede struktuur on samalaadne. Igal leheküljel on pealdis ja jalus ja taustal üks ja seesama pilt, et säilitada järjepidevus. Pealkirjad on jagatud kolme erineva taseme pealkirjadeks, mis erinevad üksteisest värvi, suuruse ja kohal oleva ruumi poolest. Pikematel tekstidel on taga hele taust. Mõnede tekstiliste elementide jaoks, nagu näiteks sisutekst, on väiksemate seadmete jaoks loodud eraldi stiilid, kus on nende suurus väiksem (vt Joonis 3). Kui viibida mõnel vahelehel, siis pealdises on selle vahelehe nimi rasvaselt, teistsuguse värviga ja suurem (vt Joonis 4). Mobiiliversioonis koosneb pealdis tumedast läbipaistvast ribast, mille paremas servas on kolme kriipsuga nupp. Viimasele vajutades libiseb ekraanile vahelehtede nimekiri, milles on tähistatud vaheleht, kus parasjagu viibitakse ja selle kaudu saab liikuda erinevate vahelehtede vahel (vt Joonis 5).

Text Styles

Ag pealkiri1 · 58/Auto

Ag p1väiksem · 40/Auto

Ag p1mobla · 20/Auto

Ag pealkiri2 · 50/Auto

Ag pealkiri3 · 25/Auto

Ag sisutekst · 20/Auto

Ag väiksem sisutekst · 16/Auto

Ag suuremnupp · 25/Auto

Ag väiksem suurem nupp · 20/Auto

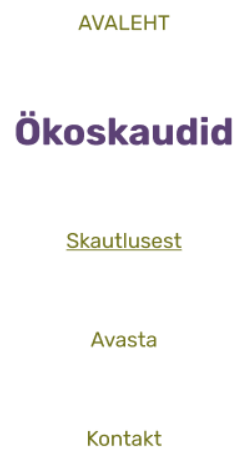
Ag vajut suurem nupp · 36/Auto

Ag vajut nupp tahvel · 25/Auto

Joonis 3. Tekstistiilid.

Joonis 4. Pealdis Ökoskaudid vahelehel.

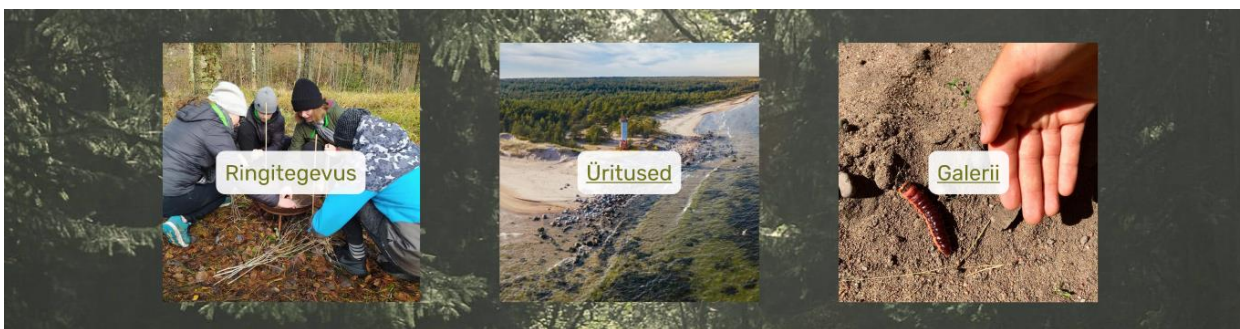
Joonis 5. Ökoskaudid vaheleht ja üleval olevale ikoonile vajutades avanev menüü mobiili versioonis.

5.2 Avaleht

Steve Krugi raamatu [6] põhjal on mõningad elemendid, mida Avaleht sisaldama peaks. Nendeks on muuhulgas saidi hierarhia, mida tavaliselt saab tagada püsiva menüü abil, saidi identiteet ja missioon, muutlikku või ajakriitilist laadi sisu ning kutsuvad viited kodulehel asuval põnevemale osale. Seetõttu on Avalehel igas versioonis kõige üleval suurelt Ökoskautide logo, mis sisaldab ka ühingu nimetust, ja hüüdlause (vt Joonis 6). Seejärel tulevad kolm linki vastavalt skaudiringide toimumise info, ürituste ja piltide kohta (vt Joonis 7). Kuna Ökoskaudid on ka sotsiaalmeedias aktiivsed, siis on ürituste ja põhjalikuma pildilise info edastamine lahendatud *Facebooki* vastavatesse sektsioonidesse suunamise kaudu. Samuti on pealdise menüüs üks välislink: nimelt „Skautlusest“ suunab Eesti Skautide Ühingu (ESÜ) veebisaidile, kust saab lugeda nii Eesti skautlusest kui ka skautlusest laiemalt. Avalehel kõige all, enne jalust, on suurelt pilt Ökoskautidest ja selle peal nupp sõnumiga „Loe meist lähemalt“ (vt Joonis 8). See nupp suunab vahelehele „Ökoskaudid“, kuhu saab ka ülemiselt navigeerimisribalt. Avaleht on erinevates seadmetes lahendatud erinevalt nii paigutuse ja suuruste poolest, et optimeerida ruumikasutust, aga ka filtrite ja taustade lisamise ja linkide kujunduse poolest, et vältida väiksemates seadmetes liigset kirjususust.

Joonis 6. Logo ja hüüdlause mobiiliversioonis.

Joonis 7. Avalehe keskel olevad lingid desktopi versioonis.

Joonis 8. Avalehe alumine osa tahvelarvuti versioonis.

5.4 Vahelehed

Veebisait sisaldab veel vahelehti „Ökoskaudid“, „Avasta“ ja „Kontakt“. Sellised kategooriad on loodud selleks, et info oleks võimalikult loogiliselt jaotatud ja iga veebisaidi külastaja leiaks, endale huvipakkuva vastavast kategooriast.

Vahelehel „Ökoskaudid“ on seletatud, kes on Ökoskaudid ja milline on nende sümboolika (vt Joonis 9). Lisaks leiab sealt liikmelisusega seotud info ja põhikirja. Vahelehel „Avasta“, leidub lisalugemist – ja vaatamist (vt Joonis 10). Vaheleht „Kontakt“ koondab kõik Ökoskautide kontaktid ühte kohta (vt Joonis 11).

Joonis 9. Vahelehe „Ökoskaudid“ algus tahvelarvuti versioonis.

Joonis 10. Vahelehe „Avasta“ algus tahvelarvuti versioonis.

Joonis 11. Vahelehe „Kontakt“ algus tahvelarvuti versioonis.

6. Kokkuvõte

Ökoskaudid on skaudiüksus, mille fookuses on looduse ja keskkonna teemad. Ökoskaudide veebisait <http://oko.skaut.ee/> on informatiivne kuid vajaks disainilist uuendamist.

Bakalaureusetöö raames valmis uus disain ja algeline prototüüp veebisaidile. Sellega saab tutvuda <https://www.figma.com/file/gyDr5IEJ9Ipqo5rC4OqRep/Untitled?node-id=0%3A1>.

Prototüüp loodi tuginedes S. Krugi raamatus [6] välja toodud juhiste, olemas oleval veebisaidil <http://oko.skaut.ee/> leiduva info põhjal, kasutades kasutajaliideste loomiseks mõeldud vektorgraafika redaktorit Figma, selle pistikprogramme ja arenduskomponentide disaini meetodit. Figma on brauseripõhine vahend, mis sisaldab mitmeid funktsioone realistliku kasutajaliidese disaini ja prototüübi loomiseks. Töös kasutatud arenduskomponentide disain võimaldas luua mudeli, kus kasutajaliidest vaadatakse kui erineva tasemega osadest koosnevat tervikut. Disaini loomise käigus kaardistati ka kliendi nõuded ja arendati prototüüpi vastavalt nendele. Värvide valimisel kasutati veebirakendust *Adobe Color*. Loodi kolm erinevat disaini vastavalt kolmele erinevale ekraanisuurusele.

Töö edasiarendamise võimalusi veebisaidiks on mitmeid. Figma genereerib automaatselt iga kujundatud elemendi kohta CSS-i keeles kirjutatud koodi, mida saab kopeerida ja kasutada veebisaidi väljanägemise defineerimisel [28]. Samuti saab alla laadida näiteks spetsiifilisemaid kujunduse elemente, nagu väikeseid ikoone, PNG, PDF, JPG või SVG formaadis mitmesuguste suuruste ja resolutsioonidega, et neid veebisaidi arendamisel kasutada [28]. Samas leidub ka vahendeid, mis võimaldavad Figmas või mõnes muus vektorgraafika redaktoris loodud prototüüpe otse HTMLi või JavaScripti raamistikke Reacti või Vue-sse teisendada [29].

Viidatud kirjandus

- [1] Eesti Entsüklopeedia. Skautlus. [skautlus - Eesti Entsüklopeedia \(entsyklopeedia.ee\)](https://entsyklopeedia.ee/skautlus) (08.08.2022)
- [2] Pranno K. Mis on skautlus ja miks sellega tegeleda? Teeviit. 2018. <https://www.teeviit.ee/mis-on-skautlus-ja-miks-sellega-tegeleda/> (25.04.2022)
- [3] Kasearu K, Otsavel S, Truusa T. Skaudid Eestis 2020: skautluse tajutud mõju isiklikule arengule, oskustele ja edasistele eluperspektiividele. Tartu Ülikool, Ühiskonnateaduste instituut. 2020.
- [4] Skaudiüksused. <https://skaut.ee/kontakt-2/skaudiuksused/> (08.08.2022)
- [5] Ökoskaudid. <http://oko.skaut.ee/index.php?id=2&nodeid=0> (08.08.2022)
- [6] Krug S. Don't Make Me Think, Revisited: A Common Sense Approach to Web and Mobile Usability. Edition 3. Great Britain: Ashford Colour Press Ltd. 2014
- [7] The free dictionary. Website. <https://www.thefreedictionary.com/Website> (08.08.2022)
- [8] Zappa L. Usability. UserReport. <https://www.userreport.com/blog/usability/> (25.04.2022)
- [9] Võõrsõnastik. Väljatrükk 2. Tallinn: Tea. 2005.
- [10] Mets M.-E. Ligipääsetavuse reeglid, mida mõistetakse tihti valesti. Trinidad Wiseman. 2020. <https://blog.twn.ee/et/ligipaasetavuse-reeglid-mida-moistetakse-tihti-valesti> (22.04.2022)
- [11] Veebirebane. Puust ja punaseks: mida tähendavad Error 404 ja Redirect 301? 2017. <https://www.veebimajutus.ee/blogi/mida-tahendab-error-404-redirect-301>

(24.03.2022)

- [12] UX Design Institute. The 9 best user interface (UI) design tools to try in 2022. <https://www.uxdesigninstitute.com/blog/user-interface-ui-design-tools/> (08.08.2022)
- [13] YML. 10 designers share 10 reasons why Figma is an essential tool for design collaboration. <https://ymedialabs.medium.com/10-designers-share-10-reasons-why-figma-is-an-essential-tool-for-design-collaboration-20254e1e83bc> (08.08.2022)
- [14] Companies like yours are redesigning how they design. <https://www.figma.com/customers/> (08.08.2022)
- [15] Vignelli M. The Vignelli Canon. Edition 2. Zurich: Lars Müller Publishers. 2021.
- [16] Material Design. Columns, gutters, and margins. <https://material.io/design/layout/responsive-layout-grid.html#columns-gutters-and-margins> (08.08.2022)
- [17] Iheonye C. Understanding Figma Constraints: From Zero to Hero. 2021. <https://medium.com/figma-africa/understanding-figma-constraints-from-zero-to-hero-137725c4136> (29.03.2022)
- [18] Kuwamoto S. Design more, resize less, with Auto Layout. 2019. <https://www.figma.com/blog/announcing-auto-layout/> (29.03.2022)
- [19] Lowry T. Best practices: components, styles, and shared libraries. <https://www.figma.com/best-practices/components-styles-and-shared-libraries/> (29.03.2022)
- [20] Figma. Stark. <https://www.figma.com/community/plugin/732603254453395948/Stark> (08.08.2022)
- [21] Figma. TextCutter. <https://www.figma.com/community/plugin/739131137116544548/TextCutter> (08.08.2022)
- [22] Frost B. Atomic design. <https://atomicdesign.bradfrost.com/chapter-2/> (28.03.2022)
- [23] Andmekaitse inspeksioon. Veebilehede ligipäätavusest. [Veebilehedele ligipäätavusest | Andmekaitse Inspeksioon \(aki.ee\)](https://veebilehede.ee/ligipaaetavusest) (04.08.2022)

- [24] Figma. Figma For Beginners: Create designs (2/4).
<https://www.youtube.com/watch?v=wwFd-z7jSaA> (04.08.2022)
- [25] Adobe Color. <https://color.adobe.com/create/color-wheel> (08.08.2022)
- [26] Color theory 101: make your own color palette. [Color theory 101: Make your own color palette - Signapps](#) (03.08.2022)
- [27] Värvikombinatorika CMYK-i baasil. [Värvikombinatorika \(tptlive.ee\)](#) (03.08.2022)
- [28] Figma. Figma For Beginners: Prepare for Handoff (4/4).
https://www.youtube.com/watch?v=EQ_FL6u8EyM (04.08.2022)
- [29] Brian Design. Convert Website Designs to Code Fast Using Anima App & Figma.
<https://www.youtube.com/watch?v=3STXl6JtVeo> (04.08.2022)

Litsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Hedalen Sillaots,

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Veebisaidi kujundamine MTÜ Ökoskaudid näitel“, mille juhendaja on Lidia Feklistova, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Hedalen Sillaots
21.04.2022